

DE
STERREN
BOVEN
BAGDAD

ROMAN

GINA WILKINSON

Proloog

Provincie Basra, 1978

Met een zwierig gebaar haalde Huda een mes uit de zak van haar lange, abrikooskleurige jurk. Rania bekeek de *jambiya*, de scherpe punt en de handgreep van buffelhoorn, en glimlachte. ‘Deze is perfect voor onze eed.’ Rania’s grote amberbruine ogen glommen. ‘Zelfs nog beter dan het mes in die Amerikaanse film.’

‘Vorige week heb ik een echte Amerikaan gezien,’ zei Huda. ‘Een vrouw. Ze zat op een bankje aan de rotskust ijs te eten en naar de boten te kijken.’

‘Ik heb in Bagdad zoveel buitenlandse vrouwen gezien,’ zei Rania, die zich niet zomaar liet overtroeven. ‘Vooral lerarissen en verpleegsters. Die picknicken graag bij de Tigris.’

‘Denk je dat zij ooit zo’n soort eed afgelegd hebben?’ Huda, de jongste van de twee, keek bewonderend op naar haar vriendin. Rania was al veertien. Ze was langer en slanker geworden in de drie maanden dat ze nu op de prestigieuze meisjescostschool in Bagdad zat. Naast haar voelde Huda zich maar sjofel, zelfs nu ze voor de gelegenheid haar mooiste jurk droeg.

‘Wat moeten we precies zeggen?’ vroeg ze.

Rania bekeek het scherpe mes in Huda’s hand. De ivoeren handgreep was vlekkerig, het mes was al lang niet nieuw meer.

Ze haalde diep adem en trok haar schouders naar achteren.

‘Vandaag zweren we plechtig dat we bloedzusters zijn,’ zei ze met gedragen stem. ‘Nader dan zusters uit dezelfde moederschoot. We blijven elkaar altijd trouw, en zullen elkaar te hulp komen wanneer dat nodig is.’

Huda knikte. Langzaam herhaalde ze de woorden van de eed.

Het bleef een moment stil.

‘Denk ook aan geheimen,’ zei Huda. ‘We mogen geen geheimen voor elkaar hebben.’

Rania dacht even na en legde daarna haar hand op haar hart. ‘Er zullen geen geheimen tussen ons bestaan.’

‘Welke straf staat er op het verbreken van een bloedverbond?’ vroeg Huda.

Rania keek omhoog naar de wolkeloze hemel, zo volmaakt blauw dat je hart ervan zou breken.

‘Als het bloedverbond verbroken wordt, dan is de straf smart,’ verklaarde ze theatraal.

Huda wierp haar een sceptische blik toe.

‘Smart?’ herhaalde ze. ‘Hoe lang dan? Een dag? Een week? Dat is wel een beetje weinig.’

Rania stak gedecideerd haar kin in de lucht. ‘Smart voor de verbreker van het verbond,’ sprak ze, ‘en voor de volgende generatie.’

Huda knikte en herhaalde haar woorden. Langzaam richtte ze haar blik op de dolk. Ze zag Rania slikken. Zou haar vriendin zich bedenken? Telde de eed wel, als die niet met bloed bezegeld werd? Zou Rania dan het verbond met haar, een eenvoudig dorpsmeisje, niet op slag vergeten zijn zodra ze teruggekeerd was naar haar nieuwe vriendinnen?

‘Wil je het bloedgedeelte overslaan?’ bood Huda met enige tegenzin aan.

‘Echt niet.’ Rania schudde haar hoofd. ‘Dat is het allerbelangrijkste.’

Huda glimlachte. ‘Oké, laten we in onze duim prikken en die tegen elkaar aan drukken.’ Ze overhandigde Rania de dolk. ‘Jij moet in mijn duim snijden.’

‘Echt?’ Rania huiverde. ‘Weet je het zeker?’

‘Doe het maar,’ zei Huda ferm. Rania zou op de kostschool vast niet snel iemand treffen die vriendschap belangrijk genoeg vond om haar eigen duim ervoor op het spel te zetten.

Rania hief het mes, zette haar tanden op elkaar en stootte de punt in het zachte vlees van Huda’s duim.

‘Au!’ Huda sprong van haar ene voet op de andere, haar hand voor zich uitgestrekt om haar enige mooie jurk niet vies te maken. ‘Ik dacht dat je zou aftellen.’

Rania keek naar het bloed dat van Huda’s duim in het zand drupte. Haar gezicht was lijkleek geworden.

‘Schiet op.’ Ze duwde Huda het mes in de hand. ‘Voordat ik niet meer durf.’

Huda duwde de dolk tegen Rania’s duim en voelde de weerstand van de huid tegen het mes. Terwijl Rania haar ogen sloot en haar hoofd afwendde, drukte Huda door. De huid spleet open als een gekookt ei, het mes ging dieper dan ze verwacht had. Zwijgend sperde Rania haar ogen open.

De meisjes pakten elkaars hand beet en drukten hun duimen tegen elkaar.

‘Zusters voor eeuwig.’ Ze keken elkaar strak aan. ‘Of smart voor ons en voor de volgende generatie.’

1

Bagdad, 2002

Huda liep met grote stappen heen en weer in haar achtertuin en probeerde de ergernis over het echtelijke geruzie van zich af te zetten. In de verte, boven de raffinaderij van al-Dora, werd de donkere avondlucht door vuurkolommen doorboord. De oostenwind blies de stank van het brandende gas de andere kant op, Huda rook alleen de geuren van de sinaasappel- en abrikozenbomen bij de omheining. Ze wist dat de wind elk moment kon draaien, zodat ze hier in Nieuw Bagdad in de stank zouden komen te zitten. Nu waren de gasvlammen, netjes naast elkaar als kaarsjes op een reusachtige verjaardagstaart, alleen maar prachtig.

De bel van het hek aan de voorkant ging. Huda bleef even staan en vroeg zich af of Abdul Amir zijn sleutels vergeten was toen hij wegstormde naar het koffiehuis. Of was de boosheid van haar echtgenoot al bekoeld en had hij besloten toch samen met haar te dineren? Huda haastte zich door de keukendeur naar binnen. Op het aanrecht lagen een lege nogadoos en her en der verspreide cellofaanwikkels, de stille getuigen van een overhaaste wandaad. Huda fronste haar wenkbrauwen en veegde de lege verpakkingen in de prullenbak. Daar ging haar dieet.

Weer klonk de bel. Het gelijkmatige, opdringerige geluid

werkte op haar zenuwen. Ze haastte zich door de gang, de hakken van haar slippers klepperden op de vloer. In de hal stond ze stil bij een wandtafeltje met ingelijste familieportretten erop. De grootste lijst was naar de muur gekeerd. Ze draaide hem om. De president keek haar met zijn gitzwarte ogen doordringend aan. Op zijn borstkas hingen de medailles in slagorde.

Snel verplaatste ze het portret van de president naar een ereplaats, tussen hun mooiste trouwfoto en een kiekje van Khalid, hun zoon, strak in het pak met stropdas op het feest ter ere van zijn dertiende verjaardag. Vervolgens ging ze aan de slag om de voordeur van het slot te halen: kettingsloten losmaken, sleutels omdraaien, grendels openschuiven. Ze liet haar handen over haar haar glijden en trok de deur open. Twee agenten van de geheime politie kuierden de oprijlaan op.

Huda huiverde. *Doe alles op slot; verstop je onder het bed*, dacht ze. Maar ze wist dat dat averechts zou werken. Deze mannen waren als honden: zodra je angst toonde, beten ze. Het hangslot van de hoofdingang lag in stukken op het beton. Het gebroken metaal weerspiegelde het felle licht van de schijnwerpers boven de carport. De grootste man duwde een tang in de zak van zijn leren jasje. Huda stelde zich voor dat hij in zijn zakken allerlei soorten gereedschap had om in te breken, open te snijden en los te peuteren.

‘*As-salam ‘aleykum.*’ Haar stem trilde. ‘Wat brengt u vanavond hier, landgenoten?’

‘Zuster, mijn excuses voor dit bezoek tijdens het etensuur,’ riep Abu Issa, de oudste en kleinste van de twee mannen. Ook hij droeg een stevig leren jasje. Mannen als hij zag je nooit zonder, zelfs niet als de zon zo verschroeiend heet was dat de hemel niet meer blauw was en gesmolten asfalt plakkerige plasjes op de weg vormde.

Zonder op een uitnodiging te wachten marcheerden Abu Issa en zijn sloten slopende partner door de voordeur naar binnen. Hun grote lijven vulden de hal en leken alle zuurstof weg te nemen. Huda deinsde terug, de gang in, ervoor wakend hun niet de rug toe te keren. De mannen volgden haar. Zand knarste onder hun laarzen – hoe vaak je ook veegde, de woestijn kon je niet buitenshuis houden. De fijne korreltjes gingen overal heen waar ze maar wilden, net als de agenten van de *mukhabarat*.

‘Mag ik u thee aanbieden?’ Huda’s stem klonk hoog en gespannen.

‘Ja, graag, mijn beste,’ zei Abu Issa. ‘Drie suikerklontjes.’

‘Voor mij maar twee,’ gromde de grotere man. ‘Ik moet op mijn gewicht letten.’

Huda wenkte hen de zitkamer in en vluchtte daarna naar de keuken. In het raam boven de gootsteen zag ze haar eigen spiegelbeeld. Haar donkere ogen waren nog groter dan gewoonlijk en haar ronde wangen leken nu hoekig. Haar mond, die Abdul Amir eens met een rozenknopje vergeleken had, was nu een strakke lijn waaruit al het bloed verdwenen leek. Hoe vaak Huda het ook al gezien had, het verbaasde haar altijd weer hoe haar gezicht werd getransformeerd door angst. Onherkenbaar. Het gezicht van een vreemde.

Waarom waren Abu Issa en zijn partner hier? vroeg ze zich af. Hun vorige bezoek was nog maar twee weken geleden. *Khalid, vergeet alsjeblieft hoe laat je thuis moet zijn*, smeekte ze in stilte. *Blijf bij Bakr computerspelletjes doen*.

Snel zette Huda thee en schonk die in drie kleine, zandlopervormige *istikan*-glaasjes. De vloeistof stroomde over de rand en vormde plasjes op de verfijnde schoteltjes. Ze veegde ze netjes schoon. Vervolgens zette ze de theeglaasjes, de suikerkom en het lepelvaasje keurig in het gelid op een dienblad

en nam dat mee naar de zitkamer.

‘Ga zitten, ga zitten.’ Abu Issa wenkte haar in de richting van een stoel in de hoek – alsof hij de gastheer was en zij het bezoek. Zijn partner staarde haar aan; zijn ogen waren duister en uitdrukkingloos als de nacht.

Huda’s adem stakte.

‘Laten we eens babbelen,’ zei Abu Issa, ‘over uw werk bij de Australische ambassade.’

Huda knikte. Dit was niet de eerste keer dat de mukhabarat vragen kwam stellen over gebeurtenissen op de ambassade: correspondentie en vergaderingen, wie er kwam en ging, de laatste geruchten. Iedereen die voor buitenlanders werkte, kon dergelijke bezoeken verwachten. Haar gelakte nagels drukten diepe maansikkeltjes in haar handpalmen. *Denk aan het goede salaris*, hield ze zichzelf voor. Bovendien: als ze een andere baan had, zou de geheime politie wel een ander voorwendsel vinden om op haar bank te komen zitten, haar thee op te drinken en haar loyaliteit te beproeven.

‘Waarmee kan ik u van dienst zijn, Abu Issa?’ *Een rotte kies kun je maar beter snel trekken*, dacht ze. ‘Is er iets wat u in het bijzonder wilt weten?’

‘Zit er enige vooruitgang in uw relatie met waarnemend ambassadeur Wilson?’ Als een heer nipte hij aan zijn theekopje, zijn pink sierlijk in de lucht. ‘Vertrouwt hij u?’

‘Ik doe mijn best om betrouwbaar en professioneel te zijn.’

‘Maar vertrouwt hij u ook? Neemt hij u in vertrouwen?’

Huda zette haar eigen istikan op haar bovenbeen. Opnieuw spatte de vloeistof op het schoteltje en vormde een plasje. Als een amberbruin oog dat haar onheilspellend aankeek.

‘Hij vertelt me niets bijzonders.’ Ze dwong zich tot een glimlach, al klopte het bloed in haar hals. ‘Zoals u weet, doe ik routinewerk: teksten uittypen en archiveren. En ik vertaal

zijn brieven aan onze geliefde regering, als hij iets wil mededelen.’

‘En hoe zit dat met zijn vrouw?’

Huda knipperde met haar ogen.

‘Zijn vrouw?’

‘Hoe goed kent u haar? Zijn jullie bevriend?’

‘Ally lijkt me wel aardig.’ Huda haalde haar schouders op. ‘Zo nu en dan komt ze naar het kantoor omdat ze zich verveelt. Dat is alles.’

Abu Issa bracht het theeglaasje naar zijn mond. Hij droeg een ring met scherpe randen, versierd met het wapenschild van de president: een adelaar. Als hij haar een mep op haar wang zou geven, zou het bloeden.

‘Uw baas vertelt zijn vrouw ongetwijfeld van alles,’ zei Abu Issa. ‘In bed. Dat doen buitenlanders. *Pillow talk* noemen ze dat.’

Huda verstijfde. Haar istikan rammelde op het schotelkje.

‘Die westerse mannen zijn afhankelijk van het advies van hun vrouw. Die noemen ze hun partner.’ Abu Issa schudde afkeurend zijn hoofd. ‘Is het een bedrijf of een huwelijk?’

De twee mannen grinnikten, maar hun afkeer was voelbaar. De slotensloper leunde abrupt voorover en schepte suiker in zijn thee. Het glaasje zag er belachelijk klein uit in zijn vlezige hand. Hij had geen ring nodig om haar wang te beschadigen.

‘Die westerse vrouwen praten graag.’ Alle humor verdween uit Abu Issa’s stem. ‘Elke dag komen ze op televisie en geven hun schandelijke geheimen prijs voor de camera’s, zodat iedereen het ziet. Ze biechten hun zonden op aan een negervrouw die Oprah heet. Het zal dus niet zo moeilijk zijn om haar vertrouwen te winnen.’

Hij bekeek Huda aandachtig. Zij staaarde naar de vloer.

‘Wij willen dat u vriendschap sluit met de vrouw van de diplomaat. Als het Westen iets doet om ons geliefde volk te destabiliseren, of – Allah verhoede – ons opnieuw aanvalt met hun goddeloze raketten, zal uw baas ongetwijfeld gewaarschuwd worden. Hij zal dat wellicht aan zijn vrouw vertellen. En hij zou beslist plannen maken om haar het land uit te sturen.’

‘Ik denk niet...’

‘Blijf bij die vrouw in de buurt.’ Abu Issa leunde voorover. ‘Houd haar in de gaten en luister. Zij zou ons van tevoren kunnen waarschuwen, als een hond die jankt voordat de *sharqi* vanuit de woestijn opsteekt.’

De voordeur rammelde. De deurknop bonkte tegen de muur van de gang. Khalids sneakers piepten op de vloertegels.

‘Ma? Pa?’

Huda’s hart kneep samen. Ze zette haar thee neer en schoot de gang in. Khalid kwam met grote stappen naar haar toe; hij hield een deel van het hangslot in zijn ene hand.

‘Iemand heeft het...’

‘Ik heb gasten, zoon.’ Huda blokkeerde de ingang van de zitkamer. ‘Ga naar je kamer en wacht daar op me.’

‘Maar het slot...’ Hij tuurde over haar schouder heen. ‘Wie is dat? Waar is pa?’

Huda pakte Khalid bij zijn schouders. Het liefst zou ze hem stevig omhelzen, hem tegen zich aan drukken en niet meer loslaten. Maar ze draaide hem om in de richting van zijn eigen kamer.

‘Ga je huiswerk maken. Nu meteen.’

‘Au!’ Khalid wrong zich los uit haar greep. ‘Je nagels doen pijn.’

Nu keek ze hem zo streng aan als ze kon. Deze blik reser-

veerde ze gewoonlijk voor zijn ernstigste overtredingen. Zo had ze gekeken toen hij grove taal gebruikte waar zijn grootmoeder bij was, en toen Bakr en hij in de sinaasappelboom geklommen waren en hun blote achterste hadden laten zien aan de tienerdochters van de burens.

‘Wegwezen!’ siste ze.

Khalid wierp nog eenmaal een snelle blik over haar schouder en sjokte toen naar zijn slaapkamer. Met lood in de schoenen ging Huda de zitkamer weer in. De mannen van de mukhabarat hadden hun thee op.

‘We zullen u alleen laten, zuster. Het is al laat, en u wilt ongetwijfeld voor uw zoon gaan zorgen.’ Abu Issa stond op. ‘Hij is uw kostbaarste bezit, is het niet?’

Tegen middernacht besloot Huda niet langer te wachten op Abdul Amirs thuiskomst en het grote bed in te kruipen. De plafondventilator boven haar hoofd duwde amechtig piepend warme lucht de kamer rond. Ze ging op haar rug liggen en analyseerde de nachtelijke geluiden: het zoemen van de fluorescerende lamp in de hal, de zanderige wind die langs de ruiten schraapte, het gegons en getik van insecten. Rustig ademend luisterde ze of ze misschien het doffe kraken van een slot of de zware tred van laarzen op de oprijlaan hoorde.

In de verte ronkte een automotor. Kwam Abdul Amir eindelijk terug uit het koffiehuis? Huda zuchtte, even vermoeid als de piepende oude ventilator. De laatste tijd waren de sombere buien van haar echtgenoot erger dan ooit. Eerder op de avond, toen ze uit haar werk thuiskwam, had hij ineengezakt voor de televisie gezeten, nog altijd met zijn slobberige pyjamabroek en onderhemd aan.

‘Ik heb honger,’ had hij gegromd zonder zijn blik van het tv-scherm af te wenden. ‘Wat eten we?’

Huda trok haar nette schoenen met sleehakken uit. ‘Ik heb onderweg gebraden kip en rijst gehaald.’

‘Ga je geen lamsstoofpot klaarmaken? Dat maakte je vroeger altijd op donderdag.’

Huda negeerde zijn klaaglijke toon.

‘Daar is vandaag geen tijd voor. Stoofpot kun je niet even snel maken, want dan wordt het vlees taai.’ Ze keek in de richting van de keuken. ‘Is Khalid al thuis?’

‘Hij eet vanavond bij Bakr.’ Abdul Amir drukte nijdig op de knoppen van de afstandsbediening. ‘Mijn zoon krijgt tenminste een degelijk bereide maaltijd.’

‘Kom, dat is niet eerlijk. Vanavond had ik geen tijd.’

‘Vanavond. Gisteren. Vorige week. Jij hebt het altijd druk met je werk. Wat ben je voor een vrouw als je gezin niet op de eerste plaats komt?’

En wat ben jij voor een man als je de hele dag in je pyjama zit?

Abdul Amir bleef naar de televisie kijken. Huda herinnerde zich hoe gelukkig ze ooit was als die zeegroene ogen op haar gericht waren. Hoe ze kon verdrinken in zijn blik. Ze herinnerde zich dat hij destijds altijd een vriendelijk woord voor haar had en grapjes in haar oor fluisterde. Was dat allemaal voorgoed verleden tijd? Kon ze dat maar beter vergeten, zoals zoveel andere herinneringen?

Opnieuw probeerde ze haar echtgenoot uit zijn chagrijnige stemming te lokken.

‘Ik heb een lekker dikke kip uitgezocht. En ik zal een paar komkommers en tomaten uit de tuin halen. Jij verricht wonderen met die planten, lieve man.’

‘Jij zou niet voor buitenlanders moeten werken.’ Abdul Amir drukte opnieuw op een knopje van de afstandsbedie-

ning. ‘Die respecteren onze cultuur niet. Anders zouden ze zich realiseren dat een vrouw op tijd thuis moet zijn om een behoorlijke avondmaaltijd klaar te maken.’

Nu keek hij haar woedend aan. Zij keek al even kwaad terug.

‘Zonder hen hadden we geen kip voor het avondeten. Helemaal geen vlees, zelfs.’

Abdul Amir stond met een ruk op van de bank en liep stampvoetend om haar heen. Zij volgde hem door de gang naar hun slaapkamer. Hij trok een geruit shirt aan over zijn hemd en keek nijdig naar zijn universiteitsdiploma dat ingelijst aan de muur hing. Doctorandus in de economie. Na tien jaar sancties was de Iraakse economie zo goed als dood. Niemand had nog een gespecialiseerd analist nodig om dat te constateren. Huda vreesde dat Abdul Amirs trots, evenals Irak zelf, zoveel klappen had moeten incasseren dat ze het nooit meer helemaal te boven zouden komen.

Hij verwisselde zijn pyjamabroek voor een pantalon en stampte terug naar de woonkamer.

‘Die buitenlanders willen niets liever dan ons land verwoesten.’

‘Dat is niet waar.’ Geërgerd kneep Huda haar lippen op elkaar. Natuurlijk had ze er goed over nagedacht voordat ze bij de ambassade ging werken. Iedereen die ook maar in de verte iets met buitenlanders te maken had, vooral met westerlingen, werd meteen verdacht door de mukhabarat. En daar zat niemand op te wachten. Je kon beter aan pokken lijden dan door de veiligheidsdienst verdacht worden. Maar wat moest ze dan?

Abdul Amirs bedrijf was niet het enige dat zijn deuren had moeten sluiten. Huda’s vorige werkgever, een landbouwimport- en exportbedrijf, betaalde haar op het laatst met zakken amandelen of pistachenoten die in het pakhuis achtergeble-

ven waren. Helaas kon Huda haar rekeningen niet betalen met ranzig geworden noten. Toen werden ze gebeld door een neef die als chauffeur voor de Duitse ambassade werkte. Hij had via het roddelcircuit van chauffeurs vernomen dat de Australiërs een secretaresse nodig hadden die goed Engels sprak en tachtig woorden per minuut kon typen. Toen hij het salaris noemde, zette Huda grote ogen op. Ze slikte al haar bedenkingen tegen het werken voor buitenlanders in. Het salaris was niet alleen voldoende om hun schulden af te betalen, maar het was zelfs meer dan Abdul Amir en zij voorheen samen binnengebracht hadden.

‘De mensen op de ambassade zijn aardig,’ zei ze nu verwijtend tegen Abdul Amir. ‘Het zijn gewone mensen. Mensen zoals wij.’

‘Iedereen weet dat Australië het schoothondje van Amerika is. Altijd gehoorzaam.’

‘Je kunt mensen niet beoordelen naar de daden van hun...’

Huda zweeg toen het volkslied uit de televisie schalde, zoals elke dag om zes uur. De president reed in een legerjeep over het scherm. Abdul Amir pakte de afstandsbediening en zapte naar de volgende zender. Daar salueerde de president vanaf een verguld balkon naar een bataljon soldaten die in paradedas langs marcheerden. Abdul Amir gromde en smet de afstandsbediening weer op de bank.

‘Ik vrees dat de mensen jouw loyaliteit in twijfel zullen trekken.’ Zijn woorden waren nauwelijks hoorbaar boven het lawaai van de televisie uit, maar zoals de meeste opletende mensen waren ze al heel lang gewend om te liplezen, leemtes in te vullen en in codetaal te spreken.

‘Ik hou van mijn land,’ fluisterde Huda. ‘Dat weet je best.’

‘Wat ik weet, maakt niets uit,’ mompelde hij. ‘Ik ga naar het koffiehuis.’

‘En het avondeten dan?’

Hij had zijn schouders opgehaald en zijn autosleutels gepakt; daarna was hij weggestormd en had haar achtergelaten. Zij had troost gezocht in een doos noga, zonder te weten dat de mukhabarat op het punt stond hun huis binnen te vallen.

Huda ging op haar zij liggen en keek op de wekker naast het bed. Zou Khalid al slapen? Of zou hij onder zijn verschoten Star Warslakens gekropen zijn om bij het licht van zijn zaklantaarn een *Harry Potter*-boek vol ezelsoren te lezen? Die jongen wilde niets liever dan zich laten inschrijven op Zweinsteins Hogeschool voor Hekserij en Hocus-Pocus. Jammer dat hij datzelfde enthousiasme om te leren niet toonde in het echte leven.

Huda spitste haar oren toen ze het vertrouwde gerammel van Abdul Amirs oude stationwagen hoorde, die hun straat in reed. Ze zwaaide haar voeten over de rand van het bed en trok haar donzige roze pantoffels aan. Een moederdagcadeau van Khalid, drie jaar geleden; de hielen waren al versleten. In de gang stopte ze even en keek om het hoekje van de deur zijn slaapkamer in. Khalid lag opgerold in zijn bed, als een slak in zijn huisje. Ze liep door naar de voordeur, deed de grendels van het slot en maakte de ketting los.

Buiten ritselden droge herfstbladeren in het donker. Ze hoorde Abdul Amirs dreunende stem buiten het hek.

‘Wat nou weer? Wou je me buiten mijn eigen huis sluiten, vrouw?’

‘Het slot was kapot.’ Terwijl Huda het hek openmaakte, rook ze de geur van verbrande molasse, afkomstig van de *nar-*

gilah-rook, in het haar en de kleren van haar echtgenoot. ‘Ik moest het vervangen.’

‘Hoe is dat in vredesnaam gebeurd?’ Abdul Amir wapperde met zijn handen in het rond als een boze profeet die zijn volgelingen een uitbrander gaf. ‘Moet ik Khalid weer straf geven?’

‘Praat alsjeblieft wat zachter, lieve man.’ Huda tuurde de straat in. Het wegdek zat vol gaten. Aan weerszijden van de straat stonden hoge muren, bedekt met bloeiende bougainville en zoetgeurende jasmijn. Boven op elke muur waren metalen punten of glasscherven bevestigd. ‘Ik zal je alles vertellen – in de achtertuin.’

Abdul Amir verstijfde.

‘De achtertuin?’ fluisterde hij. Nog altijd hield hij zijn handen omhoog, maar nu zag hij er meer uit als het slachtoffer van een roofoverval dan als een toornende profeet.

‘Dat is het beste,’ mompelde Huda nerveus.

Abdul Amir keek onderzoekend de straat in, net zoals zijn vrouw kort daarvoor. De wind kreunde en bleke woestijnzandkorreltjes schuurden hun wangen.

Hoog boven hun achtertuin hing de maan, een sikkel zo dun als een scheermes. Nog altijd staken de vlammen van al-Dora omhoog aan de horizon, maar inmiddels was de wind gedraaid. Huda trok haar neus op vanwege de stank van brandend gas. Abdul Amir ging op zijn tenen staan om over de schutting van de burens te gluren. Binnen was geen lamp te zien. Ook hun eigen huis was donker en stil. Toch was het veiliger om binnen geen gesprek te voeren – de muren hadden oren, en dat gold ook voor hun tienerzoon.

Abdul Amir en Huda gingen dicht bij elkaar staan.

‘Wat heb je hun verteld?’ fluisterde hij.

‘Er viel niets te vertellen,’ zei Huda. ‘Ik ken die vrouw amper. Als ze even op kantoor komt, babbelen we over het weer en over koetjes en kalfjes. Dat is alles. Waarom zou ik meer willen? Dat is vragen om problemen.’

Ze tuurde de vaag zichtbare uithoeken van de tuin af: de sinaasappel- en citroenbomen, het moestuintje in de hoek, de smeedijzeren schommel die piepend in zijn scharnieren heen en weer bewoog in de wind.

Abdul Amir haalde zijn handen door zijn haar. In het licht van de maan leken zijn vingers zo wit als beenderen.

‘Wat weet je over die vrouw?’

‘Ally lijkt me best aardig,’ mompelde Huda. ‘Maar het zal niet lang duren voordat ze haar spullen pakt en teruggaat naar huis. De hitte en de zon worden de ambassadeursvrouwen blijkbaar altijd te veel.’

En de eenzaamheid ook, dacht ze. Ze herinnerde zich hoe Ally er een maand geleden aan toe was na een tien uur durende rit van Jordanië naar Bagdad. Dat was de eerste keer dat ze haar ontmoette. De jonge vrouw strompelde uit de fraaie terreinwagen van de ambassade met haar hand opgeheven tegen de felle zon; ze stond te zwaaien op haar benen als een matroos die na maanden op zee weer aan wal stapt.

‘Ik heb de hele weg hierheen zitten uitkijken naar witte zandduinen en kameelkaravanen,’ had Ally met een ongemakkelijk lachje gezegd. Niemand had het hart gehad haar te vertellen dat ze in de war was met een ander land.

Huda herinnerde zich de tijd waarin vrouwen als Ally in groten getale naar Bagdad trokken: Britse verpleegsters, Franse onderwijzeressen en de mollige echtgenotes van Amerikaanse oliebaronnen. Toeristen vulden de cafés in de stad

en kuierden langs de oevers van de Tigris. Maar nu waren de expats verdwenen. Ook de toeristen bleven weg. De spoorlijn naar Istanbul was onderbroken en NAVO-straaljagers schoten alle vliegtuigen neer die het Iraakse luchtruim binnenkwamen.

Nu waagden slechts een handvol diplomaten en medewerkers van de Verenigde Naties zich door de brede westelijke woestijn naar Bagdad. Hun echtgenotes kwamen slechts zelden mee – en net als de exotische papegaaien op de huisdierenmarkt van al-Ghazl hielden die vrouwen al snel op met eten, lieten het hoofd hangen en trokken hun eigen veren uit. En dan verdwenen ze weer in de woestijn, als bleke zigeuners in karavanen van auto's met vierwielaandrijving. Ze lieten alleen een spoor van stof na, en misschien een vergeten zonnehoed. Uiteindelijk werden hun echtgenoten elders gestationeerd, en daar leefden ze dan nog lang en gelukkig. Dat laatste kon Huda alleen veronderstellen. Het was vrijwel onmogelijk om contact te houden met mensen buiten de grenzen van Irak. Ook daarom was het niet verstandig om vriendschap met een buitenlander te sluiten.

‘Wat is die Ally voor iemand?’ Abdul Amir liep met grote stappen heen en weer. ‘Is zij zo'n arrogante buitenlander die niets van de geschiedenis weet en ervan overtuigd is dat wij allemaal primitieve wilden zijn?’

Huda schudde haar hoofd. ‘Volgens mij niet.’

‘Zou het moeilijk zijn om vriendschap met haar te sluiten?’

Er gleed een wolk voor de maan. Huda was blij dat het donkerder werd.

‘Ik weet het niet,’ loog ze. Ally was helemaal niet gereserveerd. Huda had het gevoel dat ze haar gemakkelijk voor zich zou kunnen innemen.

Tot op dat moment had Huda gedacht dat ze de verplichte

bezoekjes van de mukhabarat wel aankon. Ze beantwoordde hun vragen kort, maar naar waarheid, en vermeed geroddel. En ze was maar een secretaresse. Ze had niets te verbergen. Bovendien waren haar Australische werkgevers niet dom. Zij vertelden hun Iraakse personeel niet meer dan de regering gerust mocht weten, wat hun betrof. De rest hielden ze voor zichzelf.

Huda herinnerde zich de eerste keer dat ze haar salarischeque van de ambassade naar de bank bracht. De bankbediende had grote ogen opgezet toen hij het bedrag zag. Zijn gebruikelijke spottende grijns was verdwenen. Voor het eerst noemde hij haar 'mevrouw', en vroeg of ze een kopje thee wilde terwijl hij de cheque verzilverde. Van dat moment had ze meer genoten dan ze wilde toegeven. Nu moest ze daarvoor boeten. De strop om haar hals werd strak getrokken.

Abdul Amir stond stil op het grasveld.

'Heeft Abu Issa je geld aangeboden?' vroeg hij.

'Geld?' Huda fronste haar wenkbrauwen. 'Natuurlijk niet. Niemand wordt beloond voor het beantwoorden van hun vragen.'

'Laten we eerlijk zijn: ze willen méér. Veel meer.' Hij trok een stekelige melkdistel tussen het gras uit. 'Ik hoorde dat ze informanten soms wel betalen.'

Huda proefde de zure smaak van het gas uit de raffinaderij op haar tong.

'Ik ben geen informant.'

'Jij wilde die baan bij de ambassade hebben.' Abdul Amir snoof minachtend. 'Jij moest zo nodig voor buitenlanders werken. Heb je er niet aan gedacht dat je daar misschien voor zou moeten boeten?'

Huda had gedacht dat ze intelligent genoeg was om een paar brieven uit te typen, geld van de buitenlanders aan te

nemen en de mukhabarat aan te kunnen. Ze had het stemmetje in haar hoofd genegeerd, het stemmetje dat fluisterde: *Je speelt met vuur.*

Nu keek ze haar echtgenoot onderzoekend aan. Zijn ogen werden één met het donker.

‘Heb ik nog niet genoeg geboet?’ vroeg ze.

Welke offers ben je bereid te brengen om je geliefden te beschermen?

Ooit waren ze hartsvriendinnen: dorpsmeisje Huda, en Rania, de dochter van de sjeik. Twintig jaar later vindt Huda een baan op de Australische ambassade in Bagdad. Al gauw zet de geheime politie haar onder druk om vriendschap te sluiten met ambassadeursvrouw Ally. Huda stemt toe, in de hoop zo haar zoon te kunnen beschermen. Ook Rania moet vechten voor de veiligheid van haar kind en voor een dak boven haar hoofd – van de vroegere rijkdom van haar familie is niets meer over.

Angst en dreiging nemen steeds meer toe in Bagdad, waar de levenspaden van Huda, Rania en Ally elkaar kruisen. De drie vrouwen beseffen: als ze zichzelf en hun kinderen in veiligheid willen brengen, moeten ze grote risico's nemen – en elkaar blindelings vertrouwen.

'Adembenemend. Geweldig, dit boek!' – Ellen Marie Wiseman, auteur van o.a. De pruimenboom

De Australische Gina Wilkinson is documentairemaker en voormalig buitenland-correspondent. Ze baseerde *De sterren boven Bagdad* op haar eigen ervaringen toen ze als echtgenote van een diplomaat een jaar lang in Bagdad woonde tijdens het regime van Saddam Hussein.

NUR 302

www.uitgeverijmozaiek.nl

9 789023 960393